

Откривателят на ебола – 40 г. по-късно

През последните месеци на 2014 г. проблемът ЕБОЛА придобива все по-голяма значимост и реална опасност не само за страните от неговата родина – Западна Африка, но вече и в Европа, Америка, Австралия и Азия. Първите потвърдени случаи на ЕБОЛА или сериозни съмнения за заболяването вече са регистрирани в тези континенти и това задължи Световната здравна организация (СЗО) да оповести през м. октомври 2014 г. създаването на голям международен щаб от експерти и да инвестира огромни финансови средства в борбата срещу тази нова световна заплаха.

Но да се върнем малко назад към историята на болестта, нейния откривател и мнението му за ЕБОЛА днес, почти 40 години след откриването ѝ. Историята започва през 1976 г., когато един пилот от авиокомпанията Sabena гонясва в термос от Киншаса (Конго) две епруветки с кръв, изпратени за изследване в Европа от африкански лекар. Кръвта била взета от белгийска монахиня, заболяла от мистериозна болест в района на малкото

селище Ямбуку в северната част на страната. Искането било кръвта да се изследва за жълта треска.

Кръвните проби попаднали в ръцете на младия лекар изследовател от Университета в Антверпен г-р Петер Пио (Peter Piot), който в обширно интервю за английския вестник "The Observer" (м. октомври, 2014 г.) разказва любопитната история на своето откритие: „Тогава нямах идея колко опасен е този вирус... В Белгия по това време нямаше сигурни лаборатории и защитни ръкавици. Когато отворихме термоса се оказа, че една от епруветките е счупена и кръв и парченца лег плуваха в разтопената ледена вода... Взехме здравата епруветка и започнахме изследване чрез стандартните тогава методи за патогени“. Оказва се обаче, че кръвната проба е негативна за жълта треска. Тогава младият лекар решава да инжектира част от кръвта в мишки с надеждата да открие причинителя на „мистериозното“ заболяване на монахинята. Но в първите дни след експеримента няма никаква реакция при мишките и

той предполага, че патогеният причинител вероятно е загинал в не добре съхранявания термос.

След известно време нови кръвни проби от същата монахиня, която междуременно е починала, пристигат от Киншаса в Белгия и са предадени за изследване отново в лабораторията на г-р Пио. Но по това време в Антверпенския университет вече е доставен нов електронен микроскоп и г-р Пио и неговите сътрудници се заемат с изследванията на новите проби. Този път резултатът е силно изненадващ: те откриват с помощта на електронния микроскоп странен вирус и първата реакция на г-р Пио е „Що за дявол е това?“. Наблюдаваният вирус бил доста едър в сравнение с познатите дотогова вируси, силно удължен и приличал на червей. Въобще нямал прилика с вируса на жълтата треска, а по-скоро приличал на опасния Марбург вирус, открит по-рано в Германия, който причинява смъртоносна хеморагична треска. След нови проучвания и справки в литературата г-р Пио идва до заключение, че това е нов, непознат дотогова силно патогенен вирус. Въпреки опасността г-р Пио изяснява желание да замине веднага за района на Киншаса и Ямбукту, които по това време са част от Белгийско Конго. Научава също, че освен починалата монахиня вече са починали и някои от сестрите, работещи с нея в малка болница. Като доброволец, на 27 години, той е изпратен от белгийското правителство в Киншаса и взема първите кръвни проби от 10 пациенти, без да подозира, че вирусът се предава и чрез телесни течности и опасността от заразяване чрез пряк допир с болните е много голяма. Първите научни съобщения и публикации на г-р Пио и неговия екип бързо привличат вниманието на учените вирусолози от много страни. Екипи от специалисти изпраща в района на Киншаса и американското правителство.

На въпроса защо не са нарекли новия вирус „Ямбуку вирус“, каквато обикновено е практиката, г-р Пио отговаря: „Ние не искаме да наречем новия патоген Ямбуку вирус, защото това може да опетни името на това мяс-

то завинаги“. Оглеждайки картата на района те виждат, че най-близката река носи името Ебола, и решават и името на новия вирус да бъде ЕБОЛА. „Но ЕБОЛА е хубаво име, нали?“, възкликва г-р Пио в отговор на журналистите.

Днес професор г-р Петер Пио е директор на „London School of Hygiene and Tropical Medicine“ и естествено, продължава живо да се интересува и следи развитието на вече световния проблем „ЕБОЛА“, както и на СПИН, на който е посветил последните 30 години от дейността си. Смята, че финансовата криза от последното десетилетие се е отразила и на възможностите на СЗО като международна организация да предприема ефективни действия срещу тези заболявания, но вече е налице сериозно отношение и реални действия на организацията към тези заплахи за цялото съвременно човечество. Възможността ЕБОЛА да се появи и вземе досега толкова жертви в Либерия се дължи, според проф. Пио, и на факта, че през 2010 г. в тази страна е имало само 51 лекари, част от които вече са починали от заболяването. А този взрив на ЕБОЛА в гъсто населения триъгълник Гвинея, Сиера Леоне и Либерия може да допринесе за световна катастрофа.

На въпрос, очаква ли световна пандемия от ЕБОЛА проф. Пио отговаря оптимистично и мисли, че дори да проникне в Европа и Америка, не може да достигне такова разпространение и причини такава смъртност както в посочените африкански страни. Съвременната медицина в тези континенти не би донесла това и бързо ще го локализира и ликвидира. Но в страни като Индия, където докторите и сестрите понякога не използват даже предпазни ръкавици, последствията от проникването на ЕБОЛА са непредвидими. „Аз обичам живота“, заключава бележитият откривател и изследовател на ЕБОЛА и смята, че и това поредно предизвикателство пред човечеството ще бъде овладяно и поставено под медицински контрол.

Васил Големански